

Czartoszewski, Jacek W.

"Relacja człowieka do środowiska naturalnego w ujęciu chrześcijańskim", Julisław Łukomski, Radom 1997 : [recenzja]

Studia Teologiczne 16, 389-390

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

i kluczowe do rozważania nad faktyczną „ekologicznością.”

Okazuje się, że najbardziej optymistyczne rozwiązanie proponuje ekolog - ekologista, który w przeciwieństwie do ekologisty, który widzi same złe wpływy człowieka na otoczenie, potrafi dostrzec szansę zmiany takiego stanu rzeczy. Widzi ją w poznaniu interakcji między człowiekiem, przodkami, a jego środowiskiem przyrodniczym. Szuka odpowiedzi na pytanie o historię ewolucyjną współczesnego kryzysu ekologicznego z nadzieją na znalezienie właściwego rozwiązania na przyszłość, która tkwi we właściwym określeniu miejsca człowieka w przyrodzie.

Mam nadzieję, że książka Antoniego Hoffmana pt. „*Wokół ewolucji*” będzie stanowić miłą lekturę, a także poszerzy horyzonty dotychczasowego postrzegania tego, co dotyczy ludzkiego życia i samego człowieka i wzbogaci je o nowe wiadomości i odkrycia, czego z całego serca państwu życzę.

Katarzyna Smolak

Julisław Łukomski, *Relacja człowieka do środowiska naturalnego w ujęciu chrześcijańskim*, Radom 1997, ss. 306.

Radomskie Wydawnictwo Diecezjalne AVE podało nam do rąk nową, a zarazem bardzo obszerną książkę ks. Julisława Łukomskiego. Autor jest wykładowcą filozofii w Wyższych Seminarjach Duchownych w Kielcach i Radomiu. Postać jego jest również znana studentom filozofii ekologii i bioetyki z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej, Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie oraz uczestnikom Szkoły Przejścia Cywilizacyjnego działającej w środowisku powstałym przy Polskim Towarzystwie Uniwersalizmu, piśmie „Dialogue and Universalism” w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego.

Rozpowszechniającą się we współczesnym świecie myśl ekologiczną bardzo często łączy się z filozofiami wschodu: taoizmem i buddyzmem, z szerzącymi się ruchami New Age lub ogranicza się ją do nauk sozologicznych, ekonomicznych i socjologicznych. Z myślą chrześcijańską kojarzony jest natomiast cytat z Rdz 1,28 komentowany przez „niepokalanych” wiedzą z zakresu nauk biblijnych „znawców” jako podstawa do cywilizacyjnego zniszczenia środowiska naturalnego Ziemi. Przeświadczenie to wywołane jest prawdopodobnie brakiem dostatecznej znajomości podstaw filozofii starożytnej, treści Pisma Świętego, patrystyki, myśli powstałej w Średniowiecznej Europie, katolickiej nauki społecznej oraz teologii zgodnej z nauczaniem Magisterium Kościoła Katolickiego. Z połączenia powyższych braków z nieumiejętnością jakiegokolwiek analizy danych czy zdroworozsądkowego myślenia wychodzi z tego „bigos pojęciowy” prowadzący najczęściej do ekologicznego skażenia życia społeczeń-

stwa", czyli do chaosu wprowadzanego do społeczeństw w imię „szczytnego” celu ochrony biosfery. Zagrożeniem jest również podejście do zagadnienia solidarności człowieka z przyrodą, od strony różnych dyscyplin naukowych i ujmowanie tego samego zagadnienia w różnych odrębnych metodologicznie językach, gdyż stwarza to od strony metodologicznej wdzięczne pole do popisu specjalistom od stawiania oskarżeń o jednostronność ujęć oraz wyrażania wątpliwości, które dotyczą statusu metodologicznego i naukowości opracowania.

Autor zauważa również, że etyka środowiska nie może być budowana na podstawie dedukcyjnej zależności od metafizyki czy innych teorii filozoficznych i przyrodniczych. Stąd też i ekoetyka nie może być budowana jedynie na teoriach przyrodniczych i filozoficznych.

W książce tej zwrócono uwagę na zagadnienie ekorozwoju i ekokonsumpcji w świetle zrównoważonego wzrostu i rozwoju antroposfery z uwzględnieniem pośrednictwa kultury w dialogu cywilizacji technicznej z naturą i pięknem.

Bardzo interesujący jest rozdział XI „Odpowiedzialność ekologiczna”, w którym autor porusza problem odpowiedzialności z uwzględnieniem miłości i sprawiedliwości, definiuje „mądrość ekologiczną”, docenia ascezę i przedstawia odpowiedzialność w świetle chrześcijańskiej koncepcji rozwoju.

Ze względu na dobro czytelnika uważam, iż w tak obszernej pracy autor winien więcej miejsca poświęcić edukacji ekologicznej i nauczaniu Magisterium Kościoła Katolickiego. Wprawdzie poświęca on tym zagadnieniom rozdział VIII, jednak porusza te problemy w sposób bardzo ogólny i w zasadzie ów rozdział traktuje jako wstęp do pozostałych trzech rozdziałów części III.

Powyższe uwagi nie umniejszają mojego uznania dla autora, który podjął się gigantycznego trudu napisania tak obszernego dzieła. Mam nadzieję, że jego lektura pozwoli czytelnikom uporządkować myśli i realnie spojrzeć na potrzebę ochrony zarówno biosfery jak i antroposfery. Książka powinna zainteresować wszystkie osoby, które zajmują się edukacją w szkolnictwie wszystkich szczebli, a więc inżynierów i techników planujących kierunki rozwoju i wprowadzających w życie postęp naukowo-techniczny, ekonomistów kierujących gospodarką polityków, wszystkich obrońców środowiska naturalnego oraz młodzież akademicką.

Jacek W. Czartoszewski

Stanisław K. Wiąckowski, *Ekologiczne kierunki w medycynie naturalnej*, Warszawa, PWN 1997

W ubiegłym roku nakładem PWN ukazała się książka Stanisława K. Wiąckowskiego pt. *Ekologiczne kierunki w medycynie naturalnej*. Jest to wznowienie pozycji z 1993 r., a zarazem kolejna praca tegoż autora, który obraca się w kręgu tematyki ekologicznej: „Wybrane zagadnienia ochrony i kształtowania środo-